

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 8 • Maribor, sobota, dne 20. januarja 1940 • Leto XV

ČUDNA VOJNA

Naše socialistično gibanje bo močno...

če ostanemo načelni glede svojega programa in taktični v političnih akcijah v boju za socializem,

če pridno širimo poznanje socializma med delavstvom in nameščenci in v javnosti...

če vneto gradimo svoje socialistično gibanje z zaveznimi sodruzi in sodružicami...

če širimo socialistični tisk, »Delavske Politike«, ki je duhovna vez med nami...

če noben socialist ni brez »Delavske Politike«...

Če vršimo in izvršimo vse to, bomo močno socialistično gibanje, ki bo resno in odločno zastopalo programatične naloge.

Vse to pa moramo delati in izvesti! Socialistično marksistično gibanje ima svoje korenine v razvoju gospodarskega sistema. Temu razvoju se ne more upirati nobena politična stranka, ki bi mu hotela utrijevati in podaljševati njegovo življenje v krivični obliki. Tu so potrebne reforme, ki jih zahtevajo socialne potrebe in je ni sile, ki bi mogla trajno odklanjati to, kar je pravično, ker se vsa javnost bolj in bolj zaveda, da z nadaljevanjem socialnih krivic vendarle ne pojde večno.

To je tudi vzrok, da socialistično gibanje neomahljivo vztraja na svojih programatičnih zahtevah, ščiti svojo samostojnost, ideje, s katerimi se more in mora socialistično gibanje uveljaviti v vsej javnosti in tudi povsod tam, kjer se odloča o usodi delavstva in o odpravi socialnih in političnih krivic. Socialistično gibanje se ne more prostituirati in letati za slučajnimi parolami neopredeljenih ljudi. Socialisti pa ne odklanjamo nikarkršnih političnih gibanj in sil, ki streme dosledno za istimi cilji, da se bore za nje sporedno, to je, zlasti za svobodo in demokracijo, ki je v sedanji dobi ena najvažnejših kulturnih dobrin, ki jih potrebujemo.

Socialistično delavsko gibanje je preizkušeno v dosedanjih bojih. Zato polaga vso svojo moč na načelnost, na logiko javnega mnenja. To javno mnenje mora postati jedro socialističnega gibanja, ki ga pa moramo javnosti pojasniti, da jo pridobimo za veliko nalogo, ki jo ima socializem v zgodovini razvoja.

Kako se bodo odločile severne države?

Švedski parlament razpravlja.

V švedskem parlamentu se vrši debata o švedski zunanji politiki z ozirom na dogodke v sosednji Finski. Bivši zunanji minister Sandler (soc. dem.) se je zavzemal za sklenitev vojaške zveze severnih držav, katero je propagiral, še kot minister v zvezi z utrditvijo Alandskih otokov. Predsednik Hanson je odgovoril Sandlerju, da vprašanje vojaške zveze severnih držav še ni odstavljeno z dnevnega reda.

Svedski zunanji minister Sandler

Pod gornjim naslovom prinaša alžalski dnevnik »Republikaner« daljši članek, iz katerega posnemamo:

Dogajanja v današnji vojni so nenavadna in so čudnega značaja. Pred pričetkom vojne so merodajni angleški krogi pogosto naglašali, da je treba že v prvih dneh vojne računati s silovitimi letalskimi napadi na London. Nasprotno so v Nemčiji pričakovali, da bodo zapadne sile na nemški vpad na Poljsko takoj odgovorile z letalskim bombardiranjem nemškega ozemlja. Od teh napovedovanj se ni ničesar zgodilo.

Ni čudna samo oblika današnje vojne, ampak tudi učinki. Sovjetska Rusija na primer je zemljevid močno spremenila in se zajedla v ozemlje svojih sosedov, formalno pa pravzaprav ne vodi vojne.

Današnja vojna je precej spremenila stari pojem nevtralnosti. Biti nevtralen danes ni več tako lahko in ne predstavlja več ugodnega gledanja, ki bi prinašalo koristi. Za močnega nevtralcja je pogosto nevtralnost tiho vojno sodelovanje, za slabega pa pomeni stalno ogrožanje. Da na glavni fronti vlada mir in da si med tem »nevtralna« država na vzhodu s posebno pogodbo spravi tri male nevtralne države pod svojo popolno nadzorstvo, četrto pa z orožjem napade, spada med značilnosti današnje vojne.

Vse to se zdi čudno in vprašujemo se, da bi našli — razjasnitev.

Večkrat se je že povdarjalo, da se bo današnja vojna vsaj v začetku vodila brez večjih stremeljenj po uničevanju. Na obeh frontah navdušenje ni preveliko. Mase v Angliji in Franciji vojne niso hotele, njihova današnja odločnost je brez srda. Iz Nemčije pa poročajo najprevidnejši opazovalci, da široke plasti ljudstva ne želijo vojne. Na vsak način je treba pibiti, da nikjer za vojno ni tistega navdušenja, ki je bilo značilno za leto 1914. Vojno leto 1939 se je v Angliji začelo z razpravljanjem o vojnih ciljih, v Nemčiji pa s težnjami za mir. Ali lahko iz tega sklepamo, da je človeštvo po petindvajsetih letih postalo pametnejše in miroljubnejše? — Morda, toda tega še ne moremo z vso gotovostjo potrditi. Tu se moramo vprašati, če bo takšno razpoloženje trajalo do konca vojne. Kaj pa, če bo prišlo na zapadu do ogorčenih borb, če bodo bombe rušile velenja in se bodo žene in otroci v tisočih skrivali v betonska zaklonišča, ali bo zavest človeštva jasna in bodo mase brez srda? Danes se skoro zdi, da strašno bojno orožje, ki sta ga na zapadu nakopičila oba tabora, straši in tako uničuje voljo za vojskovanje.

Ali je tehnika postala tako mogočna, da si je človek, ki jo je sam ustvaril, ne upa uporabiti, ker ga je strah, da bi odprl peklenška vrata? Kot da bi se smrt ustrašila preobilice morilnega orožja. — Toda vsa ta pojasnila za čuden potek današnje vojne so nezadostna, vendar pa ni treba hoditi predaleč, da bi jih ne mogli orisati. Spomniti se je treba, da prve oblike današnje vojne sličejo zadnjim oblikam takozvanega miru, v katerem je živel človeštvo pred to vojno. Odkar je Nemčija okupirala Poljsko in sta ji zapadni demokraciji napovedali vojno, se način politike ni preveč spremenil, politična taktika se je samo poostрила, ni se pa izmenjala. Že v mirnem času se je nekaterim državam zgodilo isto, kar pozneje Poljski in Finski. Zato so imeli prav tisti, ki so že pred današnjo vojno trdili, da živimo v »permanentni vojni«.

Metode se prav nič niso spremenile, če nekatere velesile formalno napovedujejo vojno, druge ne. Nekoč je pomenila vojna napoved odločen prelom med pravico in silo in še med nasiljem je ostal majhen sled pravice, danes so pa vojne napovedi nemoderne. Nekdaj je bila nevtralnost pravno stanje, danes je igra diktatorjev. Na vsem tem nova vojna ni ničesar spremenila, »permanentna vojna« se pravzaprav le nadaljuje in zato je današnja vojna čudna.

Današnja vojna je samo del velikih dogajanj, ki so se že prej vršila in bodo še nadalje trajala. Gre več kot za gospodarske rezerve, državne zveze in življenjske prostore, gre za gospodovalne sisteme.

Oba tabora v današnji vojni sta nenotna. Na eni strani se borijo konservativne in imperialistične sile v zvezi z demokratičnimi, na drugi strani nacizem, ki ga potihem podpira boljševizem*). In za temi frontami so vse vrste nevtralnosti, rezerve in čakanja. Treba

*) ki pri tem zasleduje le svoje lastne interese.

Ako bi bila Italija primorana izpolniti svoje obveznosti...

Sklepi tajnikov fašistične stranke.

Pred sestankom vrhovnega fašističnega sveta, ki bo v februarju, so se dne 17. januarja posvetovali tajniki fašistične stranke v Rimu.

Na tem sestanku so bili sprejeti sklepi, da se bo fašizem boril proti demokraciji, boljševizmu in buržuizmu. — Vsakdo se mora odreči udobnostim in živeti preprosto življenje. Avtoritarne in totalitarne osnove fašizma bodo še ojačene, ker to zahteva duh imperija in avtarkija (stremljenje po gospodarski neodvisnosti Italije). Kot posebno potrebo so naglasili, spričo vladajočih razmer v Italiji, razvoj socialnega zavarovanja, kontrolo cen, ki še vedno skalejo posebno v trgovini na drobno, nadzorstvo nad živilskimi nakaznicami, da se ne zlorablajo, skrb za zaposlitev sezonskih delavcev. Ker so se pokazale težnje v smeri poslabšanja socialne zakonodaje, so tajniki sklenili, da mora

stranka ostati nepopustljiva v socialnih vprašanjih.

Največjo pozornost je vzbudila izjava, da sedanje stališče Italije glede na vojno ni neizpremenljivo in bi bila fašistična Italija lahko vsak čas prisiljena, radi svojih obveznosti zgrabiti za orožje. — Zato je treba opustiti vsako manifestacijo simpatij za katerokoli drugo državo, ker narod še ni pozabil zgodovine, ki jo je zadnje čase sam doživljal.

V mednarodnih političnih krogih menijo, da je zadnjič Ciano dovolj jasno povedal, da Italija ni mogla na strani Nemčije v vojno, ker sama še tri leta ni v stanju voditi vojne, Nemčija pa da jo je začela pet let prezgodaj. Ako se torej v fašistični stranki misli na izpolnitve obveznosti, ki jih je prevzela Italija napram drugim državam, potem gre očitno za izpolnitev najnovejših obveznosti do Madžarske.

Boji na Finskem kljub strašnemu mrazu

Pri Salli in severno od Ladoškega jezera.

Na finskih bojiščih vlada strahovit mraz. V mestu Viborg (Viipuri) so merili dne 17. januarja 51 stopinj pod ničlo. Kljub silnemu mrazu pa na bojiščih ni mirno.

Boji se razvijajo predvsem na finski vzhodni fronti. Severno od Ladoškega jezera so se sovjetske čete umaknile proti vzhodu in istotako pri mestu Salli, v Laponiji.

Mednarodni opazovalci javljajo, da so Rusi morali izprazniti svoje ostopnjake, ker so bile preveč izpostavljene. Vsled mraza ni bilo mogoče graditi zaklonov in zakopov, razen tega pa je zastajal dovoz živil in streljiva.

Živahno je bilo delovanje ruskih letal, ki so bombardirala finska naselja. Dne 17. t. m. je bilo po finskih poročilih sestreljenih 11 sovjetskih letal, 12 pa jih je moralo pristati na finskem ozemlju.

Ruska poročila zanikajo, da bi sovjetska letala kar na slepo bombardirala odprta mesta in v Helsinkih delavski

okraj, ampak da merijo letalci na določene cilje.

Po finskih poročilih naj bi dosedanje zgube Fincev na mrtvih in ranjenih znašale 20.000 mož, dočim naj bi na ruski strani padlo 59.000 vojakov, okrog 90.000 pa da je bilo ranjenih.

Vsekakor so žrtve na Finskem velike, posebno radi mraza in gotovo so žrtve napadalcev v takem primeru večje, kot pa braniteljev.

Na zapadni fronti topovsko streljanje.

Na zapadni fronti se udeležujejo samo francoske in angleške izvidnice. — Od časa do časa prihaja do topovskega streljanja. Vzdolž reke Ren pa vlada mir. Tudi letalstvo se zadnje dni ni udeleževalo.

Jubilej 20-letnega neumornega dela s. Viktorja Eržena

v socialističnem delavskem pokretu v Mariboru

V petek, dne 19. t. m. je poteklo 20 let, odkar je prišel v Maribor s. Eržen Viktor in se pričel udeleževati v socialističnem delavskem pokretu. Po veliki grafičarski stavki je vstopil v službo v Ljudski tiskarni in se najpoprej pričel udeleževati na kulturnem polju, pri takratnem delavskemu odru in socialistični stranki. Čeprav je bil še zelo mlad, se je lotil dela z neverjetno vnemo in žilavostjo, zato so mu zaupniki poverili kmalu zelo važne funkcije, tako v socialistični stranki, kulturni organizaciji in Savezu grafičnih radnikov. Kmalu nato je postal urednik takratne »Volksstim-

me«, katero je urejeval dokler je izhajala, poleg tega še list »Enakost« in kasneje »Delavsko Politiko«, ko je postala glasilo Socialistične stranke. V najburnejših časih, ko je grozil razkol ugonobiti pokret, ki so ga socialisti gradili deset- in desetletja, je ostal s. Eržen trden v divjem viharju, bodril in vzpodbujal, znova gradil tam, kjer so drugi podirali, trdno uverjen, da bo ideja socializma prodrla in da je pot, po kateri je hodil z ostalimi sodruzi, pravilna. Čeprav še mlad in nezkušen, je odbijal silovite napade, ki so prihajali z desne in leve in brezkompromisno branil in tudi napadal, če je bilo potrebno v interesu Socialistične stranke. Često je dnevno obdržal po tri do štiri sestanke, shode, razgovore, konferenice itd. Sledile so volitve v občino, parlament, oblastno skupščino itd., kjer je bil vedno med prvimi bojevniki za zmago Socialistične stranke. Leta 1921 je hudo zbolel; zdravniki niso več veliko dali za njegovo življenje. Več mesecev je bil v Topolšnici, odkoder se je vrnil izboljšanega zdravja. Toda takoj se je zopet lotil dela v stranki. Leta 1924 je postal predsednik krajevne organizacije, leta 1926 pa predsednik pokrajinskega načelstva. Bil je tudi nad eno leto občinski odbornik do razrešitve. V narodno skupščino pa je kandidiral pri volitvah v dobi diktature. Poleg urejevanja listov in drugih funkcij je opravljal tudi vsa dela v strankinem tajništvu vse do razpusta stranke leta 1929.

Kdo bi mogel naštetati vse shode in predavanja, kjer je nastopil kot izborni govornik in nenehoma učil ter vzpodbujal delavce za borbo za boljšo bodočnost in novo socialistično družbo. — Velike zaloge knjig bi nastale iz člankov, razprav, prevodov itd., ki jih je pisal kot urednik naših delavskih listov. Njegovo ostro novinarsko pero in pa delavcem nena-

klonjena doba, mu je nakopala 35 tiskovnih pravd, v katerih je bil obsojen tudi na več tednov zapora. Vse to pa ga pri njegovem naporu in odgovornem delu ni motilo in je še danes prav tako živahen in čil kakor pred 20. leti. V najtežjih časih je moral zopet prevzeti vodstvo Ljudske tiskarne, ki ga še danes opravlja.

Življenje jubilaru dela ni prizanašalo. Že v zgodnji mladosti in pozneje tudi v dijaški dobi je moral prenašati vse grenkobe, ki jih nudi življenje revnemu proletarskemu otroku. Med vojni mu je smrt ugrabila mater, ki jo je nadvse ljubil. Leta 1921 je umrl njegov edini brat Albin. Hrabro je prenašal vse udarce zavedajoč se, da ne sme kloniti, ker je posvetil svoje življenje delavskemu gibanju in borbi za socialno enakopravnost.

Zabeležili smo te skromne vrstice ob priliki 20-letnice njegovega udeleževanja v delavskem gibanju, da si tvegamo, da se mu bomo hudo zamerili, ker poznamo njegovo skromnost. Tudi niso te vrste namenjene morda osebnemu poveljevanju, temveč jih priobčujemo zato, da to ogromno delo, ki ga je v teku 20. let izvršil, služi v vzpodbudo vsem onim, ki se borijo za iste cilje kot naš Viktor. Kljub vsem oviram in težkočam bo gibanje, ki ima v svojih vrstah take borbe prodrlo in tudi zmagovalo, delavstvu pa bo takrat zasijala lepša bodočnost. — Družnost!

Kdaj bomo dobili banovino Slovenijo?

Po volitvah?

Dr. Maček je o tem vprašanju podal jasno izjavo, ki pravi, da se bo o ostali preureditvi države razpravljalo šele potem, ko bo sklicana narodna skupščina. Kdor tega ne ve, naj prebere sporazum, kjer je jasno rečeno, da odloča narodna skupščina, ki se bo izvolila, o pripravi za preureditev države.

Koliko siane mednarodno sodelovanje in koliko uničevanje

Pametnim ljudem v trezen premislek.

Švicarski dnevnik »Der Aufbau« piše: »Ravnatelj mednarodne delovne organizacije, John Wynaut, je prišel do zanimive ugotovitve. Izračunal je namreč, da stroški za vzdrževanje palače Društva narodov v Ženevi, za poslopje mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu, za mednarodno razsodišče v Haagu in za urade delovne mednarodne organizacije v Ženevi niti toliko ne znašajo kot gradnja ene same velike moderne vojne ladje!«

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Doma in po svetu

Čim večja draginja, tem več je treba bankovcev. Mezde in cene blaga, če so visoke, so vzrok inflacije, t. j. poplave papirnatega denarja. Toda inflacija ni odvisna od tega, če ima medzni delavec vsaj za silo potrebni za služke, ampak od tega, če se cene blagu odušno dvigajo po nepotrebnem in presejajo svetovno ceno. Odtod nastaja inflacija. Te pogreške opazamo tudi v sedanjem draginjskem valu. Podražile so se najnujnejše življenjske potrebščine brez pravega vzroka za večji, celo mnogo večji odstotek. Celotna Narodna banka ugotavlja, da so se industrijski proizvodi od septembra podražili (menda na debelo) za 6 odstotkov, dočim so se podražile v tem času življenjske nuje potrebščine od 13 do 13,5 odstotkov. To je jasen dokaz, da sili verižništvo k inflaciji, ker delavcem se morajo zvišati plače, če rase draginja. V tem oziru bi bilo treba pametnih gospodarskih ukrepov, da bi res vsega ne plačali delavci.

Splošni indeksi cen po podatkih Narodne banke za 55 vrst blaga se je zvišal od septembra do novembra za 13,31 odstotkov.

Konferenca hrvaških gospodarskih zbornic, ki je bila že sklicana, je odgojena.

Dr. Ivan Ribar snuje stranko. Znan dr. Ribar snuje »Seljaški demokratski savez« in je že napravil program. Njegov sodelavec je znan ž. Milojevič, ki se pojavlja povsod tam, kjer, je treba kaj razkrajiti v prid — tretjega.

Madžarska se pripravlja. Madžarska vlada je odredila, da se morajo vsi Madžari, moški od 12. do 70., ženske od 16. do 50. leta prijaviti oblastem v svrhu vpisa v seznam obveznikov za slučaj vojne.

Litva priznala Slovaško. Po vestih iz Bratislave je sedaj končno tudi Litva priznala Slovaško republiko, ki ji načeljuje ...

Trgovinska pogejanja med Ameriko in Japonsko so se takoj po sestavi nove japonske vlade pričela in je pričakovati, da bodo v najkrajšem času uspešno zaključena.

Hranilne vloge padajo. Hranilne vloge so 1939 do konca leta padle skupno za 1098 milijonov dinarjev. Državni zavodi so jih izgubili za 324 milijonov, pridobili so pa samoupravni zavodi 109 milijonov. Obtok denarja se večja, hranilne vloge pa padajo. Kje je vzrok? Vzrok more biti v tem, da vsled draginje rabijo ljudje več denarja in ker ne zaslužijo dovolj, žive od prihrankov. Drugi vzrok pa je ta, da ljudje, ki imajo veliko denarja dvigajo denar in ga nalagajo v nepremičnine. Stevilo takih, ki dvigajo denar v hranilnicah in ga shranjujejo v nogavice ter ga zakopavajo, pa najbrž tudi ni majhno. To delajo seveda iz bojazni, ker mislijo, da bi zopet lahko izšla kakšna omejitve dvigov v hranilnicah vloženega denarja.

20.000 vagonov trboveljskega premoga za Italijo. »Ital-Jug« poroča, da se je Italija pogodila, da kupi 20.000 vagonov trboveljskega premoga, ki se izvozi spomladi. Italijanska vlada je namreč sklenila, da si ustvari premogovno rezervo, ker je dobava od drugod otežkočena. Vrednost izvoženega premoga bo znašala okoli 20 milijonov lir, t. j. 1000 lir za vagon (lira je din 2,28).

Naše železnice kupujejo bolgarski premog. Naše železnice so sklenile z bolgarskim premogovnikom »Pernik« pogodbo, po kateri dobavi rudnik našim železnicam 11.000 vagonov premoga.

Jugoslavija je prodala Nemčiji 40.000 vagonov koruze. Predno bo ta koruza dobavljena Nemčiji, bo preteklo kdo ve koliko časa. Predno se Donava ne odtaja, sploh ni misliti na večje dobave.

20.000 konj nameravajo kupiti zastopniki tujih držav pri nas. Konje bodo porabili za vojne svrhe in so radi velikega povpraševanja cene za konje znatno poskočile. Verjetno pa je, da 20.000 konj ne bo mogoče prodati, ker bi vsled tega lahko silno trpelo naše poljedelstvo.

Dividende delniških družb in novi davki. Dividende so znašale 1938 pri 124 družbah 137,2 milijona dinarjev. Za te dividende so delničarji plačali 13,7 milijona dinarjev davkov. Z novim davčnim zakonom bi se davek za enak znesek dividend kot je bil izplačan l. 1938 zvišal na 30,8 milijonov dinarjev.

Tekstilna šola v Zagrebu. Na zagrebški obrtni šoli imajo poseben tekstilni oddelek. Hrvati predlagajo, da naj se ta oddelek izloči iz obrtne šole in ustanovi v Zagrebu samostojna tekstilna šola, kakor jo že imata Slovenija in Srbija. Predlog je primeren, ker je razvoj te industrije v Zagrebu in okolici velik. Tekstilno šolo ustanavljajo tudi v Varaždinu.

Poslovanje mestnega poglavarstva v Zagrebu nameravajo reorganizirati in poenostaviti.

Ker nimajo kuriva, so zaprli šole. Zagrebške ljudske šole bodo zaprte do 22. januarja, ker nimajo kuriva za gretje prostorov.

Nepravilno izdani potni listi v Požegi. — V Požegi sta dva policijska uradnika izdajala potne liste na lastno pest in ponarejala podpise, kakor poroča »Hrvatski dnevnik«. Koliko potnih listov sta možakarja izdala, še ni ugotovljeno. Seveda ti potni listi niso veljavni.

Sneg je zopet povzročil znatne zamete po vsej Jugoslaviji. Obenem s snegom je znova pritisnil mraz in v Liki burja.

Bolgarija bo dobavljala Angliji žito. V Sofiji se nahajata ravnatelj angleškega ministrstva za prehrano Swanenberg in njegov tajnik Straat, ki proučujeta možnost za izvoz žita in semen iz Bolgarije v Anglijo.

6,750.000 kg tobaka je baje kupila Anglija v Turčiji in Grčiji. Odslej namerava nabavljati tobak na Balkanu in je uvoz tobaka iz Amerike, kjer ga je doslej dobavljala, že ukinila.

25 milijonov turških lir vojnega kredita je odobril turški parlament.

Davki na dobičke v Švici. V Švici je uveden nov davek na dobiček. Vsi dobički, ki presejajo 10 odstotkov predvojnih dobičkov, bodo obdavčeni v višini do 40 odstotkov.

Kako zaposlovati vojaške, ki niso na fronti? To je problem, ki dela preglavice vojaškim poveljstvom. Belgijska vlada je poslala bivšega ministra Henrika de Manna v Švicu študirat ukrepe švicarskega vrhovnega vojaškega poveljstva o zaposlitvi vpoklicanih vojakov.

Tudi general Nikolaj v Švici. Švica je zatočišče političnih beguncev. Sedaj je prišel v Švicu se general Nikolaj, ki je bil 25. let ser nemške tajne službe. Nikolaj je pred leti omogočil prihod Lenina v Rusijo. Nikolaj ni bil zadovoljen s pogodbo med Nemčijo in Rusijo. Nastalo je nasprotje. Ko je Nikolaj zvedel, da pride v Nemčijo odred GPU, se je zbal in se poslovil od Nemčije. Odstopil je in odšel v Švicu v Ascono.

Uradna knjiga francoske vlade o dogodkih pred izbruhom vojne je izšla v 35.000 izvodih, ki so vsi razprodani. Sedaj je natisnjena ljudska izdaja v 100.000 izvodih. Toda od teh jih je 50.000 že v naprej prodanih v Franciji, 35.000 pa v inozemstvu. Dnevno prihajajo naročila na 5000 do 10.000 izvodov te knjige. Knjiga bo sedaj izšla tudi v nemškem, španskem in angleškem jeziku. Kakor vidimo, bo država pri tem lepo zaslužila.

Angleški rudarji ne opravljajo vojaške službe. Angleški rudarji so oproščeni vojaške službe. V zadnji svetovni vojni se Anglija ni ozirala na rudarje premogarje. V sedani vojni pa pušča rudarje in tudi industrijske delavce na svojih mestih, da ne trpi gospodarstvo.

Vso žetev avstralske pšenice je kupila Anglija za 10 milijonov funtov sterlingov. Nadalje bo odkupila tudi vso proizvodnjo volne v vrednosti 75 milijonov funtov sterlingov.

Zane Grey:

58

rednost.

Mož iz gozda

Helen je opazovala njegovo visoko postavo, kako je v temi izginjala med borovci, in ko ga že davno ni bilo več videti, je še vedno strmela v isto smer.

»Nel!«, je kriknila Bo. »Trikrat sem te bila že poklicala. Spat se odpravljam.«

»Ol Jaz, — jaz sem o nečem razmišljala«, je odvrnila Helen, napol v zadregi, napol začudena sama nad seboj. »Nisem te slišala.«

»Hotela bi bila, da si med tem videla svoje oči. Nel, ali naj ti nekaj rečem?«

»No, — da«, je odvrnila Helen malodušno. Prav nič se ji ni dopadlo, ako se je Bo na tak način razgovarjala z njo.

»Še malo in se boš zaljubila v tega divjega lovca«, je odvrnila Bo z glasom, ki je bil srebrno čist, kot glas zvona.

Helen ni bila samo začudena, ampak tudi divja. Zadrževala je sapo, da bi lahko čim bolj odločno povedala svoji nepopoljšljivi sestri kar ji gre. Bo pa je mirno nadaljevala:

»Tak občutek imam.«

»Bo, ti si majhen norček, — majhen sentimental, romantičen sanjav norček!«, je odvrnila Helen. »Ničesar drugega ti ne gre po glavi kot kakšna neumna ljubezen. Ako te človek posluša, mora dobiti vtis, kot da na svetu ni drugega kot ljubezen.«

Iskrečih se oči je zrla Bo v Helen in v njenem pogledu se je odražala premetenost, nežnost in po-

»Nel, tako je. Kaj drugega tudi ni.«

Deseto poglavje.

Noč se je zdela Helen tako kratka, da kar ni mogla verjeti, da je res toliko ur prespala. Bo je izgedala to jutro bolj živahna in se je manj pritoževala nad bolečinami.

»Nel, ti si dobila barvo!«, je vzkliknila Bo. »In oči se ti svetijo. Ali ni to v resnici prijetno jutro? ... Ta zrak kar opaja človeka. Po cvetju diši. In razen tega sem tako lačna!«

»Bo, če pojde tako naprej, bo najin gostitelj moral vse svoje lovske sposobnosti uporabiti samo za to, da bo potolažil tvoj glad«, je rekla Helen, med tem ko si je zavezovala škornje in si z roko popravljala lase, ki so ji silili v oči.

»Glej, velikega psa, — to je lovski pes!«

Helen je pogledala v smeri, kamor je kakala Bo in zagledala psa nenavadne velikosti; bil je črn z rumenimi lisami in navzdol visečimi ušesi. Radovedno je prišel bližje k vratom njune koče in obstal, kakor da bi si jo hotel ogledati. Njegova glava je bila plemenite oblike, oči so se mu svetile temno in pogled mu je bil žalosten. Izgledal ni niti prijazen, niti sovražen.

»Halo, pesek! pridi notri, — saj ti ne bova ničesar storile!«, je vzkliknila Bo, — vendar brez vsakega navdušenja.

Helen se je morala smejati. »Bo, ti si mi pa res prava. Ti se ga bojiš.«

»Seveda. Rada bi vedela ali je Dalejev. Gotovo je.«

Nenadoma se je pes obrnil in odšel dalje. Ko sta se dekleti potem znašli ob tabornem ognju, sta zagledali njunega radovednega, nemega obiskovalca čepeti poleg Daleja. Njegova ušesa so bila tako dolga, da so do polovice ležala na zemlji.

»Poslal sem Pedra k Vama, da vaju prebudi«, je rekel Dale potem, ko ju je pozdravil. »Ali vaju je prestrašil?«

»Torej Pedro mu je ime. Ne, mene ni baš prestrašil, pač pa Nel, ona Vam je strašno raznežena«, je odvrnila Bo.

»Krasen je«, je rekla Helen, ne meneč se za zlobno opazko svoje sestre. »Jaz ljubim pse. Ali se bo spoprijaznil z nama?«

»Plašen je in divji. Ako zapustim taborišče, noče nikdar ostati sam. S Tomom sta drug na drugega ljubosumna. Imel sem celo kopico psov, pa sem zgubil vse, razen Pedra, — radi Toma. Mislim, da se bosta s Pedrom sprijateljile. Poskusita.«

Nato je poskusila Helen, da bi se približala Pedru in ne brez uspeha. Pes je bil starejša, zrela žival s skoraj strogim dostojanstvom in očitno ne vajena na ljudi. Njegove globoke, vinskotemne oči so zrle, kot da bi hotel z njimi prodreti Helen v dušo. Bile so poštene in pametne, in v njih je bila neka posebna žalost.

»Izgleda inteligenten«, je pripomnila Helen, med tem ko je božala njegova dolga temna ušesa.

»Ta pes je skoro kakor kakšen človek«, je odvrnil Dale. »Pridita in med tem ko bomo jedli, vama bom pripovedoval o Pedru ...«

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Mezdno gibanje v Haučkovem kamnolomu. V drugi polovici decembra so delavci Haučkovega kamnoloma prosili za zvišanje mezd, češ, da z dosedanjimi 25 din dnevno v tej draginji vendar ne morejo izhajati. Delavci so v tovrstno napisali pismo prošnjo na podjetje, toda podjetnik se v pogajanju sploh ni spustil. Vsled tega so delavci za nekaj časa zapustili kamnolom. Pritisnila pa je cementarna in tako je tvrdka Hauček potem le priznala povišek mezd za 50 par na uro, in sicer od 1. decembra 1939 naprej. Žal pa je tvrdka Hauček nato tri delavce, ki so nesli podjetju prošnjo za povišek, odpustila brez odpovedi in zahtevalo sedaj odpuščeni, da jim plača podjetje vsaj za odpovedno dobo.

KRANJ

Pouk v lastno škodo. »Gorenjec« z dne 13. t. m. prinaša pod naslovom: »Naša zavednost« daljši članek ter v zvezi s protislovji svojih razglabljanj prihaša do zaključka, da so njegovi pristajalci še vse premalo zavedni. Ta vrzel v zavednosti je gospodarski bojkot svojih političnih nasprotnikov. K temu pravi: »Naš zaveden človek ne bo nikdar prestopil praga tistih domov in lokalov, kjer se zbirajo ljudje, ki so nam nasprotni in netolerantni, kjer se blati naše prepričanje in teptajo naše svetinje...« Komu naj bo namenjen ta bojkot? Predvsem obrtnikom, trgovcem, lastnikom javnih lokalov in proti društvom glede posebnosti prireditve. Tak bojkot sicer ni v skladu s krščansko ljubeznijo do bližnjega ter med ljudstvom ne ustvarja strpnosti in tolerantnosti do svojih političnih nasprotnikov. Mi tudi ugotavljamo, da ta bojkot ni nova metoda pristavev »Gorenjčevega« tabora. Ker pa se ta parola širi javno v časopisju, naj se tudi delavstvo iz tega nekaj nauči. Če bi se tudi delavstvo držalo parole: Svoji k svojim!, potem vprašamo gospode pri »Gorenjcu«: Kdo bo imel od tega dobiček? Ali ni v našem industrijskem mestu ravno delavstvo tisti činitelj, ki daje možnost eksistence številnim obrtnikom, trgovcem in lastnikom javnih lokalov? Ali ni gromotni uspehi društvenih prireditve odvisen ravno od obiska delavstva? »Gorenjec« ima ravno med zgoraj navedenimi sorazmerno največ svojih pristavev — če industrije ne štejemo —, katerim bi gotovo ne bilo ljubo, ako bi se ta zavednost obojestransko dosledno izvajala. In če je kdo upravičen do take zavednosti, potem je tukaj prvo delavstvo, ki mu je to sredstvo v boju s svojim nasprotnikom, danes še najbolj dopustno orodje. »Gorenjcu« je bilo tudi nerazumljivo, ker mu Mestna hranilnica ni dala noveletnega voščila, dočim ga je dala v »Sl. Narodu«. Še bolj pa je nam nerazumljivo dejstvo, da nekateri trgovci in obrtniki zelo pogosto oglašajo v »Gorenjcu«, v delavski časopis pa ne dajejo niti noveletnega voščila — in vendar je njihov glavni konzument delavstvo. V številnih javnih lokalih je na kupe raznega časopisja, le »Delavske Politike« ni med njimi; skozi vrata pa prihaja in odhaja večina gostov — delavcev. Tukaj je pomanjkanje razredne zavednosti med delavstvom očitno, da ne omenjamo pomanjkanje zavednosti glede podpiranja delavskega tiska. Ta članek v »Gorenjcu« more služiti le v pouk delavstvu!

Hace straši po Gorenjskem? Minulo soboto se je na postaji na Jesenicah raznesla vest, da je zloglasni razbojnik Hace vstopil v vlak, ki odhaja ob 16.15 proti Ljubljani. V vlak se je med vožnjo pomnožilo število službenih orožnikov, ki so nato vse potnike legitimirali, vendar pa Hacet niso našli. Nekaj ni v redu. Dejstvo, da je Mestna hranilnica dala noveletno voščilo v »Sl. Narodu«, v »Gorenjcu« pa ne, da mislijo, da pri občinski večini nekaj ni v redu, če vemo, da je g. Fock istočasno predsednik Mestne hranilnice.

STORE

Sportni klub »Store« priredi v soboto, dne 20. januarja ob 20. uri v gostilni Inkret predpustno veselico. Vsi prijatelji plesa in prijetne zabave vljudno vabljeni! — Odbor.

ČRNA PRI PREVALJAH

Žene-sodružice z vzradočenjem zasledujemo pisanje naše »Delavske Politike« in zelo smo zadovoljne, da nam je odprla svoje predale ter nam odmerila tudi svoj kotiček. Žal, da se še vse žene ne zavedajo pomena »Delavske Politike« za delavstvo in tudi za delavske žene. Naloga nas delavskih žen bi morala biti, da širimo ta naš zanimiv in poučen list. Zlasti bi morale pritisniti na svoje moke, da si jo naroče. Ako bo mož čital »Delavsko Politiko«, mu bo to samo v korist. Koliko manj praznih govorov bo med nami ženami, ako bomo vse čitale »Delavsko Politiko«. Imele bomo vedno dovolj pametnih stvari, o katerih se bomo lahko porazgovorile; pa tudi izobrazile se bomo, da bomo lahko stale našim možem ob strani v boju za boljši kos kruha. Ponosno smo lahko, da ima delavstvo list, ki si ga samo vzdržuje. Torej na delo za našo »Delavsko Politiko«. — Toda začeti moramo takoj, vsaka vprašaj najbližjo sosedo ali soseda, kako misli glede naročnine za »Delavsko Politiko« in ne popustimo popreje, dokler ne nakaže naročnino ali plača lista pri poverljiviku. — Žena, ki hoče dobro svojim sovotnikom.

Odborova sela »Vzajemnosti« se bo vršila v soboto, dne 20. januarja ob 8. uri zvečer. Odborniki, naj nihče ne manjka!

MEŽICA

Člani odbora »Vzajemnosti« naj pridejo na odborovo sejo v nedeljo, dne 21. januarja t. l. točno ob pol 10. uri v gostilni Toff. Posebnih vabil ne bo!

LJUBLJANA

Ali bo v našem mestu še več davščin?

Ljubljana je veliko mesto in radi se postavljamo z njo in ji pravimo slovenska metropola. Vemo tudi, da ima veliko mesto velike potrebe, ali je obdavčenje pravično ali ne, bi pa mogli ugotoviti, če bi primerjali prejemke in izdatke. Treba bi bilo podrobno pregledati, odkod se stekajo prejemki in kam odteka izdatki. S tem ne sumimo gospodarstva sploh, toda za objektivno presojo je tak pregled potreben. Če pomislimo, da znaša trošarinski davek še domala 30 milijonov dinarjev, potem smemo tudi vprašati, kako se dele razni drugi davki in če se sorazmerno porablja, ker stojimo na stališču direktnih in progresivnih davkov.

Merilo socialnih razmer je ljubljanska zastavljavnica. Kdor rabi denar nujno, nese v ljubljansko zastavljavnico, karkoli že ima: uro, obleko, zlatino, kolo itd. Tam dobi majhno posojilo, ki ga mora z obrestmi vrniti ali pa blago ostane zastavljavnici, ki ga proda. V letu 1939 si je izposodilo denar v tej zastavljavnici 21.253 strank, katerim je bilo izplačanih din 3.333.040. Na stranko odpade povprečno din 156, kar znači, da gre le za majhna posojila siromašnih strank in manjše vrednosti. Od teh strank jih je pa vsako leto do dva tisoč, ki svojih stvari ne morejo rešiti s tem, da bi poravnali mali dolg.

Naše mesto potrebuje nov vodni rezervoar. Ljubljanski vodovod ima doslej samo en vodni rezervoar, ki je bil zgrajen ob napravi vodovoda že pred leti. Mesto Ljubljana se je znatno povečala in rezervoar postaja premajhen. Občina namerava zgraditi še drugi rezervoar in je v ta namen stavila že letos kredit v proračun prihodnjega leta.

Določitev najnižjih plač v odvetniških pisarnah. Advokatska zbornica je razposlala vsem

Proračun Ljubljane bo znašal za bodoče leto potrebščino 130.732.659 dinarjev, to je za 7.123.893 dinarjev več kakor lani, poleg specialnih proračunov, ki so odmerjeni na 11.219.107 dinarjev. Ti specialni proračuni se nanašajo na razne fonde mestne občine.

V objavah se zvišanje proračuna opravičuje s tem, da uradništvo zahteva zvišanje plač, potrebo tržnice, novega magistratnega poslopja (skupni kredit 1.696.231 din) in z zvišanjem rednih prejemkov nameščencev, ki imajo manj kakor 2000 din mesečne plače.

V ljubljansko občino bi bile potrebne volitve, da bi občani dobili jasen pregled o vsem poslovanju v občinskem svetu.

članom okrožnico, s katero določa, da je sprejela soglasen sklep o najnižjih plačah v odvetniških pisarnah. Kdor bi plačeval uradništvo proti temu sklepu, bo zagrešil kršitev ugleda odvetniškega stanu. Po tem sklepu bo dovoljena brezplačna zaposlitev volonterjev in volonterk samo tekom enega meseca, po poteku prvega meseca se mora plačati vsaj minimalna mezda, s potekom prvega leta službovanja najmanj din 600, s potekom drugega leta najmanj din 800 in s potekom 5. leta službovanja najmanj din 1000 na mesec. Odvetniki, ki položaja svojih uslužbencev niso uredili v smislu gornjih načel, morajo najkasneje do 1. februarja t. l. javiti zbornici, kako so uredili razmerje s svojimi uslužbenci.

Zopet proti Judom. Judje v Ljubljani so imeli neko svojo prirediteljo. Radi tega se neki časopisi razburjajo, češ, da so ti Judje itak sami tuji. Zakaj razburjenje? Tako razburjenje nad judovskimi prireditvami je prav tako neupravičeno, kot bi bilo razburjenje, ki bi ga n. pr. kazali Francozi nad prireditvami naših izseljencev v Franciji.

MARIBOR

Na veliko predpustno veselico vabi pevsko društvo pekovskih pomočnikov v Mariboru

v soboto, dne 20. januarja 1940 s pričetkom ob 20. uri v veliki dvorani »Narodnega doma«
Sodeluje godba »Glasbena društva železniških delavcev in uslužbencev« pod vodstvom kapelnika g. M. Schönherrja in društveni peški zbor pod vodstvom gosp. Albina Horvata.
Šaljivi nastopi, ples i. t. d. Odbor.

Merica krompirja stane na mariborskem trgu od 11 do 13 din, kar je izredno drago in so upravičene pritožbe, da tako drag krompir še ni bil nikoli. Prav tako stane sedaj liter fižola od 5 do 6 din in so torej cene napram prejšnjim letom, ko je bilo dobiti fižol po 2 do 3 din, poskočile kar za 100 odstotkov. Kljub tej visoki ceni pa se fižol le težko dobi na našem trgu. Prodajalci napovedujejo, da bo tudi krompirja v kratkem popolnoma zmanjkalo. Vsekakor bi bilo potrebno, da pristojne oblasti nekaj ukrepejo v zaščito konzumentov in zlasti poskrbijo za nabavo krompirja in fižola iz onih delov naše države, kjer je bila letos boljša letina, kot pa v Sloveniji. Jasno je, da bo to pomanjkanje rodilo zopet veriženje in navijanje cen, radi česar pa bodo predvsem prizadeti delavci in revnejši sloji, ki si vsled pomanjkanja sredstev niso mogli pravočasno nabaviti zaloge teh potrebnih živil. Vse lepe besede in tolažba, da so cene že ustale je prazno besedičenje, dokler morajo gospodinje plačevati na trgu za zelenjavo, krompir, fižol, repo in zelje itd. vsak dan več.

OBRTNIŠKI PLES 27. I. v Narodnem domu

Da primanjkuje bencina je dandanes vsakomur znano, saj se je o tem vprašanju že mnogo pisalo. Pomanjkanje bencina pa vendar ne opravičuje, da n. pr. pri bencinski črpalki mestnega avtobusnega prometa ni mogoče dobiti niti liter bencina, četudi opozoriš, da bi bencin nujno potreboval za taljenje vodovodnih ali strešnih cevi. Zadnje dni so vsi instalaterji in kleparji tako zaposleni, da ne zmorejo dela. Nek hišnik, ki ni mogel dobiti nobene nega instalaterja, je hotel sam vsaj toliko od taliti zamrznjeno cev, da ne bi počila. Poprosil je za bencin pri mestni črpalki, pa zaman, medtem ko tako majhno količino pri drugih črpalkah, ki so v privatnih rokah dajo brez nadaljnega. Takšno postopanje ni razumljivo, ker bencin pač potrebujejo tudi ljudje, ki sicer ne posedujejo luksuznih in drugih avtomobilov in bi seveda bilo treba tudi take potrebe vpoštevati.

Težko bolnemu delavcu. Naročnik našega lista nam piše: Zdravnik me je spoznal za zdravega in me poslal delat, da si rana na roki še ni zacelila in jo moram imeti obvezano. Rekel mi je, da naj pazim, da ne pride blatna zemlja na rano. Ravno blatna zemlja sedaj ni, ker je zamrznjena, pač pa je delo na postajnih kretnicah in križiščih skrajno umazano. Kretnice so zarjavlele, umazano olje in mast se vpija v obvezo in skozi njo prihaja do rane. Tu ne pomaga ne obveza, ne rokavica. Pozimi se rana sploh nerada celi, tembolj nerada, ako moraš ves dan delati na prostem, da so ti roke vse premrle in trde. Zato bi zdravnik vsekakor moral upoštevati te okoliščine, predno reče, da je tak delavec sposoben za službo. — Železniški delavec.

CELJE

Umrli je Alojzij Leskošek. V ponedeljek, dne 15. t. m. je v ljubljanski bolnišnici umrl za pljučnico Lojze Leskošek iz Celja. Pokojnik se je mnogo let udejstvoval v celjskem socialističnem delavskem gibanju. V zadnjih letih ga je skrb za eksistenco odtegnila gibanju. Umrli je v najlepši zreli moški dobi po kratki zavrtni bolezni. Izrekamo sožalje svojcem in njegovim prijateljem ter znancom!

ZAGORJE OB SAVI

Pomanjkanje vode. Mogoče bo kdo rekel, da ni nič čudnega, če v taki zimi kot je letos zmanjka vode. Vendar za naše pomanjkanje vode to ne velja. Zima ne igra tu nobene vloge, ker pri nas primanjkuje vode tudi poleti, kadar dežuje mesec dni. Temu je vzrok, ker imamo najmodernejši vodovod, ki pa ima to hibo, da vsled preozkih cevi ne zajema dovolj vode in drugi pa, ker gre čez podkopno polje zagorskega rudnika, vsled česar se zemlja in cevi pogrezajo in pri tem trgajo. To povzroča vedno popravilo in prestavljanje cevi in mi Zagorjani smo brez vode, kljub temu, da vodarino prav točno in vestno plačujemo. O, mi srečni!

SELNICA OB DRAVI

Socialne razmere v naši občini niso nič kaj razveseljive. Zlasti kmečki posli imajo težko življenje. Danes naj opišemo slučaj nekega izkoriščanega hlapca, ki je v službi pri nekem prav krščanskem posestniku. Hlapec je star 55 let, telesno malo pohabljen in tudi težko govori. Na tej kmetiji, kjer je sedaj v službi, dela že od svoje rane mladosti, še ko je bil pastirček. V celem je bil med tem samo tri leta neke drugod v poslu. Na posestvu gospodari sedaj že četrti kmet in druga gospodinja, toda tako slabo mu še ni šlo, kot sedaj. Letos spomladi se je hlapec nekaj sporekel s svojim gospodarjem. Gospodar mu je zato prisolil kar štiri klofute. Po nasvetu nekega svojega znanca si je šel hlapec iskat pravico na sodišče. Radi tega je najprej zahteval ubožno spravevalo od občine. Občina pa mu spravevalo ni hotela dati in se je moral prav pošteno postaviti, predno je bilo njegovi zahtevi ugodeno. Ko pa je posestnik zvedel kaj se kuha, je šel in se pobotal s hlapcem, katerega je kupil kot odkupnino za klofute preprosto obleko. Hlapec je bil zadovoljen, kajti za tako obleko bi bil moral sicer garati gospodarju vse leto. Toda klofute, ki jih je dobil hlapec lani spomladi niso bile prve, samo da si takrat ni znal pomagati. In koliko plačuje gospodar svojemu hlapcu? V poletnih mesecih po din 50 mesečno, v zimskih mesecih pa mora hlapec delati gospodarju samo za hrano. Nadaljnji predpis je, da mora vsako nedeljo k maši in ob večjih praznikih k spovedi, dasi je gluh. Hlapec je postal že betežen. Toda zanj ni počitka, Poleti mora vstajati ob 4. uri, pozimi ob 5. uri, k počitku pa leže ob 10. uri zvečer. Za to garanje, ki ga spremlja kričanje in klofute ima letno din 300 in hrano. Toda mož, ki tako plačuje svojega hlapca, ima denar za zvonove, da mu bodo zvonili in tudi za tiste, ki niso potrebni, pa vseeno radi vzamejo. Taka je življenjska zgodba hlapca Jerneja.

Izsiljeni podpisi. V nekem tukajšnjem lesnem podjetju so delavci plačani celo pod minimalno mezdno na uro. Vsled tega bi lahko zahtevali razliko že za dve leti nazaj. Toda ko je podjetnik v jeseni ustavil delo na žagi in odpustil delavce, je zahteval od vseh podpis, da so odšli popolnoma izplačani. Podpisali so vsi, ker bi drugače ne dobili več dela, ko bo začela žaga zopet obratovati. Ravno radi tega pa je po našem mnenju ta podpis izsiljen in zato neveljaven. Delavci si naj lepo shranjujejo mezdne listke in si zapomnijo pregovor, da čez 7 let vse prav pride, delavski zaslužki pa se lahko izterjajo za 3 leta nazaj.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Zima in glad napravita, da postane človek tat. V noči od 12. na 13. januarja je nekdo vlomil v zaklenjeno drvarnico nekega mizarskega pomočnika v Podgori in rpu odnesel dva. Vlomilec je bil gotovo potreben in si je z ukradenim lesom zakuril mrzlo stanovanje. Toda ne moremo se strinjati s tem, da bi revež kradel. Tak vlomilec iz potrebe naj se zamisli v položaj, ako bi bil on tisti, ki bi si bil s težavo kupil nekaj drv, potem pa bi prišel nekdo in mu jih izmaknil. Prej omejen mizarski pomočnik mora trdo delati, da more preživeti svojo družino, zato je dejanje vlomilca dvojne obsodbe vredno.

JEŽICA PRI LJUBLJANI

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« na Ježici pri Ljubljani. Dramatski odsek društva vprizori v nedeljo, dne 21. januarja 1940 ob 17. uri popoldan komedijo »Pesem s ceste«. Vprizoritev bo v dvorani restavracije Marije Rebolj na Ježici (kopališče Štirn). Prej se vstopnice dobe v soboto od 19. do 20. ure zvečer in v nedeljo dopoldne od 10. do 12. ure v društvenem lokal. Vabimo vse prijatelje društva, da se prireditve udeležijo!

PTUJ

Kakšna je naredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije? O tem in drugih delavskih zaščitnih zakonih bo predaval v nedeljo, dne 21. januarja t. l. ob pol 10. uri v društvenih prostorih »Vzajemnosti« v Ptuj, Majstrova ulica 5, s. dr. Avgust Reisman. Sodruge in sodružice vabimo, da privedejo na predavanje prav vse naše somišljenike!

TISKOVNI SKLAD

Za tiskovni sklad je daroval s. Šafarič Jakob iz Studencev din 50. Hvala!

Seja Balkanske zveze

v luči italijanskega in nemškega tiska.

S sejo Balkanske zveze, ki se bo vršila dne 2. in 3. februarja, se inozemski tisk mnogo bavi. Največ zanimanja za sejo kaže Italija, ki tudi poudarja, da hoče ohraniti Balkanu mir.

Po »Giornale d'Italia« bo seja razpravljala o važnih točkah in bodo sklepi seje jako vplivali na nadaljnji razvoj odnošajev na Balkanu in v Podonavju.

Po vesteh navedenega lista se bo na seji razpravljalo o sodelovanju članic Balkanske zveze z Italijo, o odnošajih zveze z Madžarsko, o stališču zveze do vojne in o nevarnosti komunizma.

Prvotno je poročal italijanski tisk, da se želi Italija udeležiti seje po opazovalcih, kar bi pomenilo, da želi sodelovati iniciativno predvsem z ozirom na poglobitev odnošajev med Madžarsko in Romunijo ter Madžarsko in Jugosla-

vijo.

O eventualnih iniciativah v podrobnosti listi niso poročali in bomo mogli o njih govoriti šele po seji zveze.

Očitno je, da gre na Balkanu za koncentracijo mirovniških sil, to je, za ureditev odnošajev, ki ne bi povzročali nadaljnjih sporov. To pa so vprašanja držav med seboj in eventualno tudi tujeje vpliva.

Pomembna je nadaljnja izjava »Giornale d'Italia«, zaradi katere »Berliner Börsenzeitung« ne zaupa Balkanski zvezi, češ, da je ena članica odkrito na strani zaveznikov, dve sta pa sprejeli garancije zapadnih vesil in bo zaradi tega Italija budno zasledovala razvoj dogodkov na Balkanu.

Balkanska zveza ima torej nalogo, da reši zapleteni problem in ohrani mir.

Industriji in trgovci so uspeli

Načrt naredbe o kontroli cen.

Ministrstvo socialne politike je že pred božičem izdelalo načrt naredbe o kontroli cen. Določbe nove naredbe so bile precej stroge proti vsem onim, ki bi navijali cene ali prikrivali blago iz špekulativnih namenov. Predvidene so bile velike globe in zaplemba blaga ob prekrških določb naredbe. Osnutku naredbe pa so se z vso odločnostjo uprli

gospodarski krogi ter posredovali proti naredbi pri drugih ministrih. Vlada je na ta odpor načrt naredbe odklonila. Razmišljajo o tem, da bi se kontrola cen izvajala po stari naredbi o kontroli cen in bi se veljavna naredba samo deloma novelizirala brez občutnejših ostrin.

Kljub vojni vlada v Angliji popolna svoboda

Švicarska »Volksstimme« piše: »Anglež je prepričan, da mora demokracija obstojati tudi takrat, če je dežela v vojni in dopušča tudi opozicijo. Tako n. pr. sme izhajati v Angliji komunistični dnevnik »Daily Worker«, ki vsak dan zagovarja rusko politiko ter napada angleško vojno politiko. — In nobenemu ne pride na misel, da bi list prepovedal.«

Eksplodizija v Londonu

V Londonu je razneslo tovarno municije, ki je stala v severnem delu mesta. Eksplodizija je opustošila velik del mestne četrti. V razdalji 10 km so čutili eksplozijo kot silen vihar. V razdalji 150 km pa kot potres. Število žrtev še ni znano.

POBREŽJE PRI MARIBORU

I. Dr. kolesarsko osrednje društvo za dravsko banovino, centrala Maribor, podruž. Pobrežje vabi na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 28. januarja 1940 ob pol 10. uri dopoldan v gostilni Katice Rojko na Pobrežju, Aleksandrova cesta. Za člane obvezno. Delegati in prijatelji društva vabljeni. — Družnost.

ZVOČNI KINO - POBREŽJE

20. in 21. januarja 1940

Vera Lubensko

STUDENCI PRI MARIBORU

10. jubilejni kmečki ples priredi I. Del. kolesarsko osrednje društvo, podružnica Studenci, dne 20. januarja v dvorani gostilne Mras v Studencih. Začetek ob 19. uri (7. uri). Vstop prost. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

PESJE PRI VELENJU

Pošte razmere. V Velenju imamo 3 pismoše, ki dostavljajo pošto, vendar pa ne v Pesjem, Prelogah in Podbrdu. V Pesje prinaša pošto nek pogodbeni pismošar, v pokopjen rudar, ki jo oddaja v neki trafiki. Vsak prebivalec si mora v to trafiko po pošto. Ako ne pride, je pač ne dobi. Zlasti je hudo z dostavo denarja. Pismošar prinese nakaznico, ki jo moraš podpisati in potem ti naslednji dan prinese denar. Tako moramo upokojenci, ako nečemo podpisati prejema denarja v naprej po eno uro daleč ali še dlje na pošto v Velenje po denar. Res čudno so te razmere! Pošta se redno dostavlja v krajih Smarنو, Škale, Paka, Podkraj itd., za nas v Pesjem in Prelogah pa tega ni mogoče urediti. Zakaj ne? Zato, ker se stedi pri nastavljenih kočeh, četudi šteje naše naselje preko 100 hiš. Ker plačujemo drago poštnino, bi že smeli zahtevati, da se nam pošta redno dostavlja, zato pa naj poštno ravnanje nastavi še enega pismošarja. Kako tudi pride prej omenjena trafikaninja do tega, da ima sitnost z razdeljevanjem pošte, ne da bi kaj imela od tega? Tisti, ki smo naročili časopisov smo pa še dvojno udarjeni, ker plačujemo časopis, zato, da bi ga čitali dobimo ga pa, ko sta izšli že dve novi številki.

Skandinavija nemški življenski prostor

»Berliner Börsenzeitung« je nedavno pisala, da je Švedska nemški življenski prostor. Švedski tisk najodločneje zavrača to novo tezo nemškega tiska.

Z bombami in granatami

Japonci potopili 70 kitajskih ribiških bark.

»Corriera della Sera« poroča iz Šanghaja, da so japonske bojne ladje potopile ob obrežju Suatan 70 kitajskih ribiških bark. Pri tem je utonilo tisoč ubogih ribičev, ki so lovili ribe, da se prehranijo.

20.000 delavcev iz Nove Fundlandije je na poti v Anglijo, kjer bodo zaposleni v industriji, ker v Angliji primanjkuje domačih kvalificiranih delavcev.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Težave z gostilniškim ledom. G. Millemath Maks, zaseb. veterinar nam piše, da spravljanje ledu iz spodnjih ribnikov ni prepovedano, ker se baje v njih nahajajo tifuzni bacili, ampak je voda v njih onesnažena po potočku, v katerega so izpeljani odtoki stranišč. Gnojnice iz hlevov, izcedek iz usnjarne in cestni kanali. Led iz takih ribnikov ni poraben niti za hlajenje piščal in mesa. Ledu pa ne primanjkuje, in to čistega in zdravega, ker ga je v treh drugih ribnikih dovolj, tako da so doslej napolnili z njim že pet ledenic.

LAŠKO

Tudi pri nas cvete denuncijanstvo. V našem mestu imamo strugarja, ki je opravil vse predpisane izpite in mu obratovanje jako dobro uspeva. Od 1. avgusta 1939 ima oblastno dovoljenje za obratovanje. Prav tako ima pravilno prijavljene svoje pomočnike. Nekega dne je prejel strugar ovadbo, da je obratoval že od 1. marca 1938 in to z dvema pomočnikoma in enim vajencem, ki jih pa v resnici sploh ni imel. V tem času je še pridno delal v gornji tekstilni tovarni, da si je prislužil nekaj za opremo strgarske obrti, v prostem času pa je urejal delavnico, montiral stroje, jih preizkušal itd. Vse to pa je denuncijant nabrže smatral za obratovanje. Se bolj žalostno pa je, da stoji za takimi denunciacijami celo ženske.

Laško v luči statistike. Občina Laško ima nad 4800 prebivalcev, mesto samo 1223. volilcev je 1354 (Laško 347, Reka 257, Marijagradec 750), obrtnikov je 60, obrtniških pomočnikov in vajencem je 96, trgovskih obratov 14, trgovskih poslovalnic, pomočnikov in vajencem 25, gostinskih obratov 19 (20 natakarej in natakari), moških in ženskih upokojencev je 50, nameščencev pa imajo: srez 18, davčna uprava 9, sodišče 16, učiteljev 15, občina Laško 8, cestni odbor 5, pošta 7, finančna kontrola 4, orožništvo 6, železniška postaja 15 (58 železniških delavcev se posebej!), skupno vseh: 161; tujih državljanov je v našem mestu 18, zaroslenih delavcev in nameščencev imajo: Brečko, tekstilna tovarna: 42 moških, 48 ženskih (5 pis. namešč.), Gerkman, tekstilna tovarna: 41 moških, 19 žensk (2 pis. namešč.); pivovarna 33 delavcev (7 pis. nam.); rudnik Huda Jama 345 moških, 10 žensk, 32 nameščencev, tovarna »Zavora« 6 delavcev, strojno podjetje Klepež & Kopač 5 delavcev in 1 nameščencev.

Iz Češke

Češki listi o naši književnosti. Čeprav jugoslovanski listi ne prihajajo na ozemlje Protektorata Češke in Morave, še vendar opazamo po čeških listih tu in tam poročila o pojavih jugoslovanske književnosti. Posebno stalno poroča o slovenskih in srbohrvatskih književnikih znani prevajalec dr. V. Měrka, ki je bil nedavno premeščen iz Brna na Trgovsko akademijo v Moravsko Ostrovo. Slednji je pravkar objavil v Češko-jugoslovanski reviji v Pragi izčrpen članek k 50 letnici našega pesnika in pisatelja Frana Albrechta. Za novoletna voščila je razpošiljal dr. Měrka prevode jugoslovanskih pesmi. — V novoletnem »Češkem slovu« je izšel članek dr. Berkopca o češki književnosti v Jugoslaviji. Plzenska »Nova Doba« ima v sobotni številki med kulturno rubriko notico o kritiki g. Borka, češkega romana Antonina Šramka: »Dubrovnik«, ki je izšla v »Jutru«. Tako vidimo, da Čehi tudi v teh časih stalno izkazujejo svojo iskreno ljubezen in pozornost do Jugoslovancev.

List »Československý Boj« povečan. Časopis Čehoslovakov v Franciji, »Československý Boj«, je postal sedaj uradno glasilo českoslovaškega Narodnega odbora, katerega sta priznali tudi Francija in Anglija. List je izšel dne 12. januarja v povečani obliki na 12 straneh ter prinaša članke češkega divizijskega generala Ingra, proglas »Narodnega odbora«, članek bivšega predsednika dr. Eduarda Beneša, predsednika bivše katoliške češke ljudske stranke dr. Jana Šramka, slovaških poslancev dr. Slavika in dr. Osuskega, znanega političnega novinarja dr. Huberta Ripke, Iva Bouchačka, divizijskega generala Viesta in drugih. List ima tudi obširno kulturno in vojaško rubriko.

Pravni položaj češkega poslanstva v Berlinu. Führer je izdal naredbo, po kateri so podvrženi člani češkega poslanstva v Berlinu, ki ga sedaj vodi znani bivši rimski poslanik dr. Chvalkovsky, nemškimi sodiščem za dejanja, ki jih tudi ostalim Čehom sodijo nemška sodišča, to je radi žalitve nemškega naroda, vojske, vodje, prekrškov zoper rajh itd. Člani poslanstva s poslanikom vred torej ne uživajo takozvane eksteritorialnosti.

Iz Slovaške

Kdo vse je prišel na ustoličenje prvega rektorja slovaške univerze prof. dr. Tukey? V soboto, dne 13. januarja je bilo v Bratislavi ustoličenje prvega rektorja slovaške univerze prof. dr. Tukey. O dr. Tukey je znano, da je bil pred vojno madžarsko orijentiran, po vojni pa odločen nasprotnik českoslovaške republike.

Sedaj ga je monsignor dr. Tisa, ki je predsednik Slovaške republike, postavil za rektorja slovaške univerze. Ob taki priliki, ko se odpravlja univerza, je v navadi, da pridejo na proslavo profesorji univerz iz drugih držav. Glasom poročila »Der neue Tag« v Pragi, ki prinaša o tej slovesnosti ginljivo poročilo, so se udeležili te proslave sledeče delegacije univerzitetnih profesorjev: iz Nemčije 35, iz Bolgarije 1, iz Madžarske 2, iz Belgije in Italije po 1 in večja delegacija iz Sovjetske Rusije.

Slovaško poslanstvo v Moskvi je nastanjeno v poslopju španske republike. Poslopje je dala na razpolago sovjetska vlada, ker je stalo prazno, odkar je zmagal v Španiji Franco, ki ni več obnovil zvez s Sovjetsko Rusijo.

Svetovna razstava v Newyorku, ki je bila odprta lansko leto pod geslom: »Svet od jutri«, bo ponovno odprta letos pozno spomladi pod geslom: »Za mir in svobodo«. Na svetovni razstavi ne bo več nemškega paviljona in najbrž tudi ne sovjetskega. V sovjetskem paviljonu so že lansko leto jeseni zaprli oddelek, v katerem je bila antifašistična razstava, naperjena zlasti proti nemškemu režimu.

Delovski pravni svetovalec

Odškodnina za orožne vaje (Tepanje)

Vprašanje: Moj sin je bil jeseni vpoklican na orožne vaje. Ker je že poprej odšla njegova žena za dalj časa v bolnišnico, ni imel doma nikogar in je moral radi tega del živine prodati, v ostalem pa sem jaz upravljal njegovo posestvo, vsled česar sem imel znatne stroške. Ali je upravičen moj sin, odnosno ali sem upravičen jaz zahtevati povračilo stroškov in škod od vojaške oblasti, oziroma od občine?

Odgovor: Povračila stroškov, ki jih omenjate, ne boste mogli zahtevati od nikogar, ker imajo po zadevnih predpisih samo svojci vpoklicanca pravico do podpore za oni čas, ko je vpoklicani na orožnih vajah. Pa tudi za to podporo morajo prositi že v času orožnih vaj.

Plačevanje vojnice (Liboje)

Vprašanje: Odslužil sem vojaški rok, kljub temu pa izterjuje davčna uprava od mene vojnico najbrže po kakim pomoti. Zarabila mi je tudi nekaj mojih stvari. Obrnil sem se na vojno okrožje in zahteval, da ukinejo zadevno odločbo, pa so mi izjavili, da moram napraviti prošnjo, katero moram taksirati. Ali je temu res tako?

Odgovor: Prošnjo boste že morali kolekovati; morate pa tudi napraviti prošnjo, odnosno pritožbo, zoper predpis vojnice, ker bo drugače davčna uprava vojnico od Vas izterjela, dasiravno je njen predpis neutemeljen.

Društvene knjige (Liboje)

Vprašanje: Moj mož je odbornik nekega društva in hrani doma društvene knjige. Ali je v slučaju hišne preiskave upravičen preiskovalni organ pregledati tudi te knjige in ali sme opraviti preiskavo sam brez prič?

Odgovor: Ako se opravlja hišna preiskava le radi Vašega moža, ne pa radi društva, ne sme preiskovalni organ pregledovati društvenih knjig in jih tudi ne zapleniti. Seveda pa mora Vaš mož na zahtevo preiskovalnega organa odpreti tudi omaro, v kateri ima društ-

Razno

Proti obiskovanju kmečkih sorodnikov in tihotapljenju živil z dežele v mesto piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«: »Mnogi meščani si domišljajo, da je na deželi vsega v izobilju. Ljudje, ki so že davno pozabili na svoje kmečko sorodstvo, se sedaj s pisni obračajo na te sorodnike, katere redno zaključujejo z vprašanjem: ali ne bi bilo mogoče dobiti tega ali onega. Časi, ko je imel vsakdo na deželi sestro ali nečaka, ki ga je ob nedeljah obiskal, da si je lahko nakopičil zalogo, so minuli.«

Poslušanje tujih radio oddajnih postaj je v Nemčiji prepovedano pod pretnjo smrtne kazni. »Münchener Neueste Nachrichten« pišejo, da je poslušanje sovražnikovih radio oddajnih postaj, enako duševnemu samomoru nemške duše.

14 let ječe, ker je pobegnil od dela pri gradnji avtomobilске ceste pri Erfurtu je dobil nek nemški delavec.

Novo čajno nadomestilo v Nemčiji. V Nemčiji so našli poseben postopek, po katerem bodo pridobivali nadomestilo za čaj iz šparglja. »Essener Nationalzeitung« poroča, da ima ta čaj okus po karamelu. List pripominja, da je nova pijača zelo zdravilna in zdravniška društva jo zlasti priporočajo za bolne na ledvicah.

Prepovedano je trošiti sol za tajanje snega po cestnih hodnikih v Nemčiji, ker so ugotovili, da sol razjedajo podplate.

Izselitev v USA. V Združene države Amerike se je leta 1939 izselilo 83 tisoč političnih emigrantov.

Kako je z nafto? Cena pensilvanske nafte, ki jo rabijo za izdelovanje najfinjših olj za mazanje, se je od začetka vojne do sedaj povečala že sedemkrat, sedaj za 0,25 dolarja na 2,40 dolarjev za sod, ki drži 159 litrov. Cena bencina za pogon letalskih motorjev, ki ga izvažajo iz Mehike pa je v opadanju. Zedinjene države imajo namreč ogromne zaloge bencina, ki sedaj pritiska na ceno na svetovnem tržišču. Dne 31. oktobra 1939 so znašale vidne zaloge nafte v Zedinjenih državah 570,67 milijonov sodov (sod = 159 litrov), to je toliko kolikor porabijo v Zedinjenih državah nafte v 138 dneh.

Eyrdova ekspedicija na južni tečaj, ki potuje s parnikom »Severna zvezda«, bo dne 18. januarja dospela v območje večnega ledu okrog južnega tečaja, na področju takozvane Male Amerike.

Röntgen namesto radija. Podjetje Osram v Nemčiji je zgradilo röntgen za napetost 2 milijona voltov, ki bo nadomeščal obsevanje z 10 g radija. Aparat bo služil za zdravljenje raka.

Ženska je bila pet let mornar. V Mehiki so odkrili neko 23-letno dekle, ki je, preoblečena v moškega, služila na ladji kot mornar in opravljalo vsa moška dela. Od mornarjev ni nihče slutil, da imajo na ladji dekleta.

Zadnje vesti

Nemška vojska ni zasedla Slovaške, pravi bratislavski radio in zlasti tudi ni prevzela poveljstva nad slovaško vojsko.

Miren dan na finskih bojiščih je bil dne 18. t. m., kakor javljajo iz Moskve.

En milijon litrov bencina trošijo sovjetska letala dnevno pri svojih poletih nad Finsko.

»Po vojni bo nastal nov svet«, je rekel angleški veleposlanik te dni v Parizu, »vojna bo dokazala Nemčiji, da se politika sile in pohlepa ne more posrečiti.«

58 stopinj mraza so merili dne 18. januarja v Helsinkih. Za merjenje takega mraza morajo imeti posebne aparate. Mesto je prežvevalo miren dan brez letalskih napadov ali alarma. Takega mraza že od l. 1878 v Helsinkih niso zabeležili.

vene knjige. Pri preiskavi morate biti po zakonu navzoča dva odrasla občana kot prič.

Postranski zaslužek

do 1000 Din in več mesečno zamore doseči vsakdo, v vsakem kraju, ako je pošten, pismen in le malo marljiv. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na anončno ekspedicijo

HINKO SAX V MARIBORU

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišnih in doti.

Zavaruje za pogrebniško zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA